

Verksamhetsberättelse för Heimbygda

Bilaga: redovisning av hembygdsföreningarnas verksamhet enligt enkät

Föreningar och medlemmar vid utgången av 2013

Vid årsskiftet var 75 hembygdsföreningar anslutna till Heimbygda med tillsammans 10515 medlemmar.

Anslutna enskilda medlemmar var drygt 700.

Styrelse och kommittéer

Ordinarie ledamöter

Sten Rentzhog, Ås *)	Ordförande
Sigrid Grenholm, Rödön*)	V. ordförande
Örjan Lundqvist, Ås*)	Sekreterare
Gunilla Nilsson Edler, Näskott*)	Kassör
Mats Almlöf, Lockne	
Carin Carlsson, Aspås*)	
Anna Gillgren, Strömsund	
Eva Johansson Holmberg, Frösön	
Carl-Erik Olsson, Oviken	

*) ingår i AU

Ersättare

Per Bergvall, Ragunda
Thor Magnusson, Sveg
Håkan Nilsson, Undersåker
Ronny Nyberg, Vemdalen
Birger Ekerlid, Östersund

Adjungerade ledamöter

Eva Sjögren Zipsane, Landsarkivet
Henrik Zipsane, Jamtli
Håkan Gunneriusson

Byggnadsvårdskommitté

Mats Almlöf, Lockne
Staffan Sjömark, Östersund
Håkan Nilsson, Undersåker
Olof Edin, Östersund
Åke Månsson, Berg
Stig Nilsson, Offerdal

Textilkommitté

Sigrid Grenholm, Rödön
Karin Vikman, Brunflo
Marie Madsen, Östersund
Örjan Bertilsson, Frösön
Ingela Fredell, läns-hemslöjds-konsulent, adjungerad
Mia Nilsson, Jamtli

Valberedning

Ulla Jönsson, Fors
John Bruno Jakobsson, Östersund
Ola Hanneryd, Frösön
Kristina Kristoffersson, Vemdalen
Göte Murén, Brunflo

Revisorer

Ordinarie

Leif Westergren, Östersund

Ersättare

Nils Nilsson, Östersund

Representanter i styrelsen för Stiftelsen Jamtli

Sigrid Grenholm, Rödön
Carl-Erik Olsson, Oviken

Representanter i redaktionen för Jämten

Lo Rindberg, Östersund
Anna Gillgren

Kanslist

Eva Nilsson

Styrelsemöten

Styrelsen har under verksamhetsåret hållit följande sammanträden: Jamtli 16 mars, Jamtli 17 april, Jamtli 21 maj, Vemdalen 27 augusti, Jamtli 3 oktober, Jamtli 14 januari.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har hållit följande sammanträden: 17 juni, 7 augusti, 20 augusti, 10 november, 13 december, 14 februari. AU har dessutom varit verksamt via mejl och telefon.

Styrelsens arbetsgrupper

Många frågor har beretts i olika arbetsgrupper. Följande kan nämnas:

- Stämmodagen på Jamtli
- Sommarfesten i Sveg
- Heimbygdas vägg i Jamtlis entré
- Barn- och ungdomsverksamhet
- Heimbygdas hemsida
- Kursverksamheten

Nedlagd ideell arbetstid

Styrelsens ledamöter har under året totalt nedlagt c:a 2300 timmar i ideell arbetstid. (Betr. tidsredovisning se kommentar i bilagan om hembygdsföreningarnas verksamhet.)

Ekonomi

Medlemsavgifter för 2013

Föreningar med fler än 100 medlemmar har betalat 20 kr per medlem.

Föreningar med färre än 100 medlemmar har betalat 600 kr + 8 kr pr medlem.

Av dessa belopp har Heimbygda betalat 8 kr per medlem till Sveriges Hembygdsförbund.

Enskilda medlemmar har betalat 260 kr, vari har ingått årsboken Jämten 2014.

Omslutning

Ekonomi under kalenderåret 2013 har en omslutning på 767 000, varav 282 000 avser projektet "Hus med historia".

Bokslut 2013

Se separat resultat- och balansräkning.

Årsstämma och sommarfest

Vid Heimbygdas årsstämma i Lit i maj 2012 godkändes styrelsens förslag till ny stämмоordning. Till skillnad från den tidigare ordningen med ett samordnat sommarevenemang skall enligt detta beslut en formell årsstämma med kallelse av valda stämмоombud för föreningarna samt övriga intresserade medlemmar hållas på Jamtli senast i vecka 11, samt en sommarfest under juli-augusti i någon lokal hembygdsförenings regi ute i länet. År 2013 var det första år då detta beslut tillämpades.

Årsstämman på Jamtli den 16 mars

Förutom ordföranden Sten Rentzhogs välkomstappell om hembygdsrörelsens uppgift att "vinna människors hjärtan" och de stadgeenliga förhandlingarna under landshövding Britt Bohlin's ledning förekom en offentlig debatt om länets framtid med delvis nya

utgångspunkter. Medverkande var bl.a. föreläsaren Nisse Simonsson och framtidsforskaren Göran Hallin. En utvärderande enkät utvisade starkt positiva omdömen om dagen.

Sommarfesten i Sveg den 24 augusti

Länets hembygdsföreningar inbjöds att delta i firandet av Svegs hembygdsförenings 100-årsjubiléum. Det ägde rum på Gammelgården, dit länets hembygdsföreningar inbjudits, samt inleddes av tåg efter fanor från järnvägsstationen dit sommarens sista inlandsbanetåg tog en del av gästerna. I ett omväxlande program infogades utdelningen av Heimbygdas byggnadsvårdspriser. Det var en stark lokal uppslutning kring dagen, men inte så många utifrån som man hoppats på. Svegs hembygdsförening skall ha varmt tack för att man åtog sig att inkludera Heimbygdas "sommarmot" i sitt program!

Heimbygdas kommittéer

Byggnadsvårdskommittén

10 olika objekt hade nominerats till årets byggnadsvårdspriser. I samband med sommarfesten i Sveg utdelades priser enligt följande:

Kategori I : Pris för upprustning av så kallad överloppsbyggnad.

Priset tilldelades Agneta och Jan Persson, Frösön, för underhållet av Bovallens fäbod, Önet i Kaxås, Offerdal.

Kategori III: Pris för nybyggnad anpassad till länets byggnadstradition.

Priset tilldelades Anna och Tomas Rydberg för bostadshus i Gåetien, Helgesjövallen, Åre.

Hedersomnämmande.

Lillsjöhögens Byutvecklingsförening, för stavkyrka i Lillsjöhögen, Lit.

En ny annonsering om byggnadsvårdsprisen 2014 har utsänts. Förslag önskas senast 1 april.

Textilkommittén

Kommittén har under året haft 5 sammanträden. Vid Heimbygdas årsstämma den 16 mars hade man en liten utställning om sin verksamhet.

Under februari-april samlades 57 personer till nätverksträffar inom stickning, vävning och broderi under hemslöjdskonsulenternas ledning.

En textilombudsträff hölls hos Offerdals hembygdsförening den 31 augusti med deltagare från 9 föreningar. Föreningens textilombud berättade om sitt arbete med samlingarna och den textila sommarutställningen. Tips gavs om att ta på och använda dräkterna.

Kommittén har varit medarrangör för ett antal träffar om "Kvinnomöda och skaparglädje" med författaren Ulla Oscarsson som föreläsare med sammanlagt 142 deltagare.

Vidare har Karin Vikmans dräktkunskaper dokumenterats, dräkter digitaliserats och textilombudslistan uppdaterats.

Barn- och ungdomskommitté

Frågan om att inrätta en barn- och ungdomskommitté har varit aktuell under verksamhetsåret. Styrelsen bedömer en sådan som högst väsentlig för den framtida

utvecklingen av Heimbygda. Kontakt har tagits med tänkbara nyckelpersoner i saken. Frågan togs upp med positivt gensvar på ordförandekonferensen samt utgör ett inslag vid årets stämma i tanke att en kommitté därefter skall inrättas.

Projekt

Hus med historia

Till projektet "Hus med historia" har under året lagts en ny etapp till vilken ett större bidrag från länsstyrelsen kanaliseras genom Heimbygda. Det drivs i samverkan med personal från Jamtli och handlar om underhållskostnader, bättre nyttjande samt vård- och underhållsplaner. Hembygdsföreningarna i Fors, Myssjö-Oviken, Offerdal, Vemdalen och Älvros med väl ägnade hembygdsgårdar har medverkat som pilotföreningar för saken. I samverkan med dessa har tre skrifter tagits fram: Husesyn – planering av vård och underhåll; Söka kunskap i arkiv; Informera med skyltar. Skrifterna samt rådgivningsmöjligheterna genom 1:e antikvarie Olof Edin kommer att presenteras vid årsstämman.

Heimbygdas vägg på Jamtli

Den planerade bildväggen i foajén till Jamtli är färdigställd i en första version. För framtiden återstår nu att succesivt förnya bilderna, och ett upprop har utsänts till föreningarna med önskan om nya, fräscha bilder på temat "barnverksamhet".

Sommarfesten 2014

Ordförandekonferensen den 28 september gav signaler om en viss revidering av tidigare fattat beslut om en årlig sommarfest ute hos någon hembygdsförening. Under intryck av den stora uppslutningen vid Jamtlifestivalen den 19 augusti 2012 beslöt styrelsen att den årliga sommarfesten vartannat år förläggs till Jamtli och vartannat år till någon lokalförenings hembygdsgård på föreningens inbjudan. 2014 års sommarfest blir därför på Jamtli den 17 augusti i samband med Jamtli historielands säsongavslutning, med återkomst dit vartannat år. Lokalföreningarna ombeds överväga framtida inbjudningar till sommarfester däremellan.

Nya projekt

Det diskuterade projektet "Historisk karta" har fått vila under året, i avvaktan på att medel kan beviljas.

Projektet "Operation välkomna" blev föremål för genomgång och diskussion vid årets ordförandekonferens. Syftet formulerades så: "Att utveckla verksamhetsformer och skapa långsiktigt hållbara rutiner för hembygdsföreningarnas arbete med nyanlända". Medel har sökts till projektet. En central projektgrupp planeras tillsättas efter stämman.

Samverkan med Jamtli kommer att eftersträvas för båda projekten.

Konferenser och kurser

Sveriges Hembygdsförbunds riksstämma 24-25 maj 2013

Heimbygdas ombud var Sigrd Grenholm, Örjan Lundqvist och Ronny Nyberg. Avgiften till riksförbundet höjdes med 5 kr per medlem. En ny skogspolicy antogs efter lång debatt.

Efter bl.a. ett uppmärksammat inlägg av Staffan Jonsson, Gjärvik, antogs en balanserad skrivning i spänningen mellan skogsbruks- och miljöintressen. Förbundets fokusområden fram till år 2016 är bl.a. att stärka vården om kulturmiljön, öka tillgängligheten samt bidra till hållbar samhällsutveckling och bevarandet av socknarna.

Heimbygdas ordförandekonferens 28 september 2013

Kursen hölls på Jamtli och samlade 55 deltagare. Formen var en samlad introduktion följd av grupparbete och redovisning kring tre huvudområden: förutsättningar för barn- och ungdomsverksamhet, "Operation välkomna" samt "Bygg starkare föreningar". Idéer från konferensen märks f.ö. på andra ställen i verksamhetsberättelsen. Styrelsen fick också ett värdefullt tillfälle att med ordförandena diskutera andra aktuella frågor.

En engagerad och aktiv konferens sammanfattades av ordföranden Sten Rentzhog med orden: "Människor och samhällen måste blicka både bakåt och framåt för att klara sig".

Nästa ordförandekonferens har preliminärt bestämts till 10 maj 2014.

Sveriges Hembygdsförbunds höstmöte 15-16 november 2013

Från Heimbygda deltog Birger Ekerlid. Man diskuterade medlemsvård/värvning, organisation, verksamhet, mötesformer och verktyg för kommunikation. Mötet präglades av stort engagemang men visade också att hembygdsrörelsen har problem med föryngring och mycket jobb på ett fåtal händer.

Kurs om hemsidor 23 november

Hembygdsrörelsens nya hemsida har haft en lång inkörningsperiod. Nu är problemen avhjälpna. Det är värdefullt att alla föreningar som vill kan bygga på SHF:s gemensamma plattform och få gratis support från rikskansliet. Vill man behålla sin egen tidigare webbadress så bör man i varje fall länka den till www.hembygd.se. Kursen i november leddes av Ann Tiles, SHF:s supportansvariga, och var avsedd för cirkelledare. Hemsideskurser kommer inom kort att erbjudas till föreningarna i samverkan med Vuxenskolan.

Kurs om "Bygg en starkare förening"

I samverkan med Vuxenskolan hölls denna kurs i Rissna den 16 januari med 20 deltagare, i Åre den 20 januari med 10 deltagare och i Vemdalen den 21 januari med 10 deltagare. Kurserna upplevdes mycket positivt, med engagerade deltagare. Förhoppningen är att föreningarna skall arbeta vidare med alla uppslag som framkom.

Skrifter och kulturellt samarbete

Jämten

Heimbygdas representanter i redaktionskommittén för Jämten har varit Lo Rindberg och Anna Gillgren. Förhandsinformation om årsboken Jämten 2014 utsändes till föreningarna redan i början av sommaren för att möjliggöra beställning till rabatterat pris för sommarens hembygdsgårdsbesökare. Påminnelse gick ut i september. Boken utsändes som vanligt till enskilda medlemmar i veckan efter Första advent samt enligt föreningarnas insända

beställningslistor för julmarknader o.d. Det är av största vikt att vi alla stöder utgivandet av denna för landet unika, nu i 100 år utgivna, skrift.

Årets hembygdsbok

Till en kommitté under Carl-Erik Olssons ledning insändes efter öppen inbjudan hembygdsböcker utgivna under år 2012 från Aspås, Lit, Myssjö-Oviken, Ragunda, Ström och Sundsjö. Kommittén utsåg "Sundsjökrönikan" till årets hembygdsbok. Priset överlämnades vid sommarfesten i Sveg, och krönikan blev Heimbygdas representant i SHF:s tävling. Till kommitté för utseende av 2013 års hembygdsbok har utsetts Car-Erik Olsson och Örjan Lundqvist.

Jamtli

Såsom varande en av stiftarna till Stiftelsen Jamtli har Heimbygda regelbundet deltagit i Jamtlis styrelsemöten, representerad av Sigrid Grenholm som ledamot och Carl-Erik Olsson som suppleant. Heimbygdas verksamhet sker som tidigare i nära samverkan med Jamtli, genom representation i stiftelsens styrelse. Överläggningar har förts och lett till en överenskommelse om hur Jamtlis medverkan i förbundets och föreningarnas verksamhet skall organiseras för att fylla det tomrum som uppstod vid Ove Hemmendorffs pensionering. På initiativ av de politiska huvudmännen har gällande huvudmannadirektiv för stiftelsen för åren 2011-2014 sagts upp för möjlig översyn av vissa skrivningar. Ett nytt direktiv för nästa fyraårsperiod skall beslutas under 2014.

Jämt-trönderska historiedagarna

Historiedagarnas programkommitté har fastställt tiden för 2014 års historiedagar till 8-10 augusti på Sunds folkhögskola i Inderöy kommun. Programmet föreslås beröra aktuella 200-årsminnen: Norge som självständig stat. Svensk-norska unionen. Jämtland som eget län (1810). Heimbygdas representant i kommittén är Carl-Erik Olsson med ordföranden Sten Rentzhog som suppleant.

Per Halvarssons minnesfond

Statuter för fonden och representanter för Heimbygda i fondstyrelsen har fastställts under året. Fondens ändamål skall bekantgöras vid kurser, byggnadsvårdsdagar och den årliga utdelningen av byggnadsvårdsprisen. Styrelsen önskar samordna en kampanj för gåvor till fonden med information om föreningarnas lokala minnesfonder.

Slutord

Den gemensamma sammanställningen av medlemsföreningarnas verksamhet under året visar på en livaktig hembygdsrörelse, vimlande av liv. Samtidigt finns det föreningar med problem, men det har det alltid funnits, och erfarenheten visar att så snart det kommer in nya krafter lever föreningen upp.

Särskilt glädjande har varit hur föreningarnas gemensamma arbete med programförklaringen börjat bära frukt. Om det vittnar de engagerade diskussionerna vid

gemensamma sammankomster, och inte minst rapporterna från vinterns kurser, med många förslag om förnyelse, förnygring och önskemål om hur Heimbygda bäst kan stödja utvecklingen.

Också utanför våra egna led verkar hembygdsrörelsens nya ambitioner att vara en resurs för länets utveckling ha väckt respekt, som kan bana väg för framtida samverkan.

Styrelsen vill avslutningsvis tacka alla som på olika sätt har medverkat till att föra vår verksamhet framåt, till gagn för länets hembygdsrörelse.

Östersund i februari 2014

Sten Rentzhog
Ordförande

Sigrid Grenholm
Vice Ordförande

Gunilla Nilsson Edler
Kassör

Örjan Lundqvist
Sekreterare

Mats Almlöf
Ledamot

Carl-Erik Olsson
Ledamot

Eva Johansson Holmberg
Ledamot

Carin Carlsson
Ledamot